

เทคโนโลยีการขยายพันธุ์อาโวคาโด โดยการเสียบยอดในต้นตออ่อน

367357

อาโวคาโด (Avocado) เป็นไม้ผลในวงศ์ Lauraceae มีชื่อวิทยาศาสตร์ว่า *Persea americana* Mill มูลนิธิโครงการหลวงได้นำมาส่งเสริมให้เกษตรกรชาวเขาปลูกเป็นอาชีพจนปัจจุบันเป็นไม้ผลเศรษฐกิจที่สำคัญชนิดหนึ่งบนพื้นที่สูง และมีการขยายพื้นที่ปลูกเพิ่มขึ้น เพื่อให้เพียงพอต่อความต้องการของตลาด การขยายพันธุ์และการเตรียมต้นกล้าจึงมีความสำคัญเพื่อให้ได้ต้นกล้าอาโวคาโดพันธุ์ที่มีความแข็งแรงสมบูรณ์สำหรับปลูกในพื้นที่ต่อไป

อาโวคาโดสามารถขยายพันธุ์ได้หลายวิธี เช่น การเพาะเมล็ด การติดตา และการต่อกิ่ง เป็นต้น แต่การขยายพันธุ์ด้วยการเพาะเมล็ด ไม่นิยมใช้ปลูกเพื่อให้ผลผลิต เนื่องจากต้นที่ปลูกจากการเพาะเมล็ดนั้นมักให้ผลช้า ซึ่งต้อง

ภาพที่ 1 ผลอาโวคาโด

ดร. ขวสวรรค์ เครือคำ

อาจารย์
คณะผลิตกรรมการเกษตร มหาวิทยาลัยแม่โจ้

सानิตย์ นิราพ

นักวิชาการเกษตร
งานพัฒนาและส่งเสริมการผลิตไม้ผลเขตร้อน มูลนิธิโครงการหลวง

วิมาน ศรีเพ็ญ

นักวิชาการเกษตร
สถานีเกษตรหลวงปางดะ อำเภอสะเมิง จังหวัดเชียงใหม่

ใช้ระยะเวลาอย่างน้อย 6-7 ปี จึงจะให้ผลผลิต นอกจากนี้ผลผลิตที่ได้ยังมีขนาด รูปร่าง ผิวของผล ลักษณะเนื้อ ตลอดจนคุณภาพในการเก็บรักษาหรือคุณค่าทางอาหารเปลี่ยนแปลงไปจากเดิม เนื่องจากการผสมข้ามพันธุ์

ดังนั้นการเพาะเมล็ดจึงปฏิบัติกันโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อใช้เป็นต้นตอในการติดตาหรือต่อกิ่งเป็นส่วนใหญ่ หรือเพื่อใช้คัดเลือกและปรับปรุงพันธุ์ สำหรับวิธีการขยายพันธุ์ที่นิยมใช้ในการปลูกอาโวคาโดเพื่อการค้า คือการเสียบยอดพันธุ์ดีบนต้นตอที่ได้จากการเพาะเมล็ด

การเสียบยอดอาโวคาโดโดยใช้ต้นตออ่อน (Stone Grafting)

การเสียบยอดอาโวคาโดโดยใช้ต้นตออ่อน (Stone Grafting) เป็นวิธีการขยายพันธุ์อาโวคาโดอีกวิธีหนึ่งที่ได้มีการพัฒนาเทคนิคและวิธีการจนประสบผลสำเร็จโดยความร่วมมือระหว่างงานพัฒนาและส่งเสริมการผลิตไม้ผลเขตร้อน มูลนิธิโครงการหลวง ร่วมกับ สถานีเกษตรหลวงปางดะในปี พ.ศ. 2555/56 ซึ่งในเวลานั้นผู้เขียนได้ปฏิบัติงานในตำแหน่งนักวิชาการเกษตร และเลขานุการคณะทำงานพัฒนาและส่งเสริมการผลิตไม้ผลเขตร้อน ฝ่ายพัฒนา มูลนิธิโครงการหลวง และได้นำไปส่งเสริมให้แก่เกษตรกรบนพื้นที่สูงได้ปฏิบัติกันอย่างแพร่หลายในพื้นที่ศูนย์พัฒนาโครงการหลวงต่าง ๆ นอกจากนี้วิธีการดังกล่าวยังสามารถนำไปประยุกต์ใช้กับมะม่วงและไม้ผลชนิดอื่น ๆ ได้ ซึ่งการเสียบยอดอาโวคาโดโดยใช้ต้นตออ่อนสามารถทำได้ 2 แบบ ดังนี้

ภาพที่ 2 ต้นตออ่อนที่เสียบยอดอาโวคาโด

1. การต่อกิ่งแบบเสียบลิ้มในต้นตออ่อน

เป็นวิธีการที่นิยมปฏิบัติกันอย่างแพร่หลายในปัจจุบัน เนื่องจากมีความสะดวก รวดเร็ว ทำได้ในปริมาณมาก ต้นทุนต่ำ มีเปอร์เซ็นต์การเสียบติดและอัตราการรอดตายสูง และเมื่อนำไปปลูกในแปลงในสภาพพื้นที่ที่สามารถให้น้ำได้ พบว่าการเจริญเติบโตดีมาก เนื่องจากต้นกล้าอยู่ในระยะการเจริญเติบโต กล่าวคือ มีอายุตั้งแต่เพาะเมล็ดถึงปลูกในแปลงใช้เวลาเพียง 4-5 เดือนเท่านั้น เมื่อเปรียบเทียบกับวิธีการเดิมที่ใช้เวลา 8-10 เดือน ก่อนปลูกแปลงในสภาพการเพาะเมล็ดในถุงพลาสติกที่มีข้อจำกัดเกี่ยวกับ ระบบรากและธาตุอาหาร

วัสดุ/อุปกรณ์

1. มีด/คัตเตอร์ขยายพันธุ์

2. กรรไกรตัดกิ่ง

3. พลาสติกพันกิ่ง

4. พาราฟิล์ม

5. ต้นตอและกิ่งพันธุ์ที่มีขนาดใกล้เคียงกัน

ขั้นตอน/วิธีการ

1. เลือกต้นตอที่มีความสมบูรณ์ อายุ 1.5-2 เดือน หลังเพาะเมล็ดหรือมีเส้นผ่านศูนย์กลางประมาณ 0.5-1 เซนติเมตร

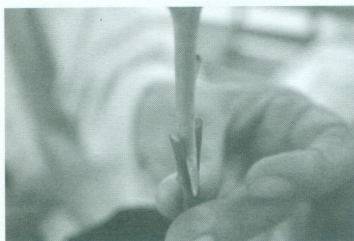
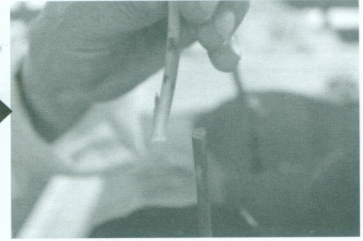
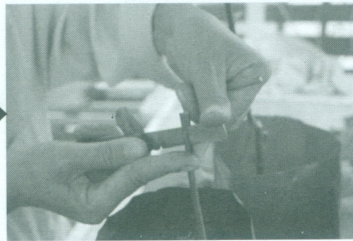
2. ใช้กรรไกรตัดต้นตอให้สูงประมาณ 5-10 เซนติเมตร

- แล้วใช้มีดผ่าตรงกลางต้นตอให้ยาวประมาณ 3-4 เซนติเมตร

3. นำกิ่งพันธุ์ที่มีตา 1-3 ตามาเขื่อนเป็นรูปลิ้ม

- ยาวเท่าผลของต้นตอ

4. เสียบกิ่งพันธุ์ติดลงบนแผลของต้นตอและพันด้วย

ภาพที่ 3 การต่อกิ่งแบบเสียบลิ้มในต้นตออ่อนอาโวคาโด

พลาสติกพันกิ่งให้แน่นเฉพาะบริเวณแผลเท่านั้นระวังอย่าให้แผลซ้ำ

5. ใช้แผ่นพาราฟิล์มพันหุ้มกิ่งพันธุ์ที่ตั้งแต่รอยแผลถึงส่วนยอดของกิ่ง

6. นำไปจัดเรียงไว้ในเรือนเพาะชำในสภาพปกติซึ่งมีการปฏิบัติดูแลรักษาเช่นเดียวกับต้นกล้าทั่วไประวังอย่าให้ถูกพลาสติกมีน้ำขังหรือแฉะ

7. ประมาณ 3-4 สัปดาห์กิ่งพันธุ์จะเริ่มแตกตา โดยจะสังเกตเห็นการผลิของตาทะลุผ่านแผ่นพาราฟิล์มอย่างชัดเจน

8. เลี้ยงอนุบาลต้นกล้าพันธุ์ประมาณ 1-2 เดือนก็สามารถย้ายให้เกษตรกรปลูกในแปลงได้ (อายุต้นกล้าตั้งแต่เพาะเมล็ดถึงปลูกในแปลงเกษตรกรประมาณ 4-5 เดือน)

2. การต่อกิ่งแบบฝานบวกในต้นต่ออ่อน

เป็นวิธีการที่นิยมปฏิบัติกันรองจากวิธีการเสียบลิม ทั้งนี้ขึ้นกับทักษะและความชำนาญของผู้ปฏิบัติและวิธีการนี้ ผลของต้นต่อและกิ่งพันธุ์จะติดกันสนิทลดปัญหาอาการ Over Growth นอกจากนี้ยังมีเปอร์เซ็นต์การรอดติดและอัตราการรอดตายสูงเช่นกัน

วัสดุ/อุปกรณ์

1. มีด/คัตเตอร์ขยายพันธุ์
2. กรรไกรตัดกิ่ง
3. พลาสติกพันกิ่ง

4. พาราฟิล์ม

5. ต้นต่อและกิ่งพันธุ์ที่มีขนาดใกล้เคียงกัน
ขั้นตอน/วิธีการ

1. เลือกต้นต่อที่มีความสมบูรณ์ อายุ 1.5-2 เดือน หลังเพาะเมล็ดหรือมีเส้นผ่าศูนย์กลางประมาณ 0.5-1 เซนติเมตร

2. ใช้มีดเฉือนต้นต่อเป็นรูปปากกลามให้ยาวประมาณ 3-5 เซนติเมตรซึ่งต้นต่อสูงประมาณ 5-10 เซนติเมตร

3. นำกิ่งพันธุ์ที่มีตา 1-3 ตามาเฉือนเป็นรูปปากกลามยาวเท่าแผลของต้นต่อ

4. ประคบกิ่งพันธุ์ติดบนแผลของต้นต่อและพันด้วยพลาสติกพันกิ่งให้แน่นเฉพาะบริเวณแผลเท่านั้นระวังอย่าให้แผลซ้ำ

5. ใช้แผ่นพาราฟิล์มพันหุ้มกิ่งพันธุ์ที่ตั้งแต่รอยแผลถึงส่วนยอดของกิ่ง

6. นำไปจัดเรียงไว้ในเรือนเพาะชำในสภาพปกติซึ่งมีการปฏิบัติดูแลรักษาเช่นเดียวกับต้นกล้าทั่วไประวังอย่าให้ถูกพลาสติกมีน้ำขังหรือแฉะ

7. ประมาณ 3-4 สัปดาห์กิ่งพันธุ์จะเริ่มแตกตา โดยจะสังเกตเห็นการผลิของตาทะลุผ่านแผ่นพาราฟิล์มอย่างชัดเจน

8. เลี้ยงอนุบาลต้นกล้าพันธุ์ประมาณ 1-2 เดือนก็สามารถย้ายให้เกษตรกรปลูกในแปลงได้ (อายุต้นกล้าตั้งแต่เพาะเมล็ดถึงปลูกในแปลงเกษตรกรประมาณ 4-5 เดือน)

ภาพที่ 4 การต่อกิ่งแบบฝานบวกในต้นต่ออ่อนอาโวคาโด

การปฏิบัติดูแลรักษาต้นกล้าพันธุ์ดีก่อนสนับสนุนให้เกษตรกร

1. หลังจากต้นกล้าพันธุ์ดีแตกตายอดแล้วประมาณ 1 เดือนให้ย้ายต้นกล้าจัดวางบนชั้นยกสูงที่ไม่สัมผัสดินเพื่อป้องกันโรครากเน่าและรากงอกทะลุพื้นดิน
2. พรางแสงด้วยซาแรนจนต้นกล้ามีใบใหม่ ประมาณ 2 ชุดจึงให้แสงเต็มที่
3. รดน้ำอย่างสม่ำเสมอแต่อย่าให้แฉะเพราะรากอาโวคาโดไม่ทนน้ำขัง
4. ฉีดพ่นสารเคมีป้องกันโรคและแมลงเป็นระยะ ๆ หรือเมื่อมีการระบาด
5. ใส่ปุ๋ยเคมีสูตร 15-15-15 เดือนละ 2-3 ครั้ง และพ่นปุ๋ยทางใบเช่นสูตร 21-21-21 ทุก 15 วัน
6. สนับสนุนต้นกล้าพันธุ์ดีให้แก่เกษตรกรได้เมื่ออายุ 2-3 เดือนหลังเปลี่ยนพันธุ์หรือ 4-5 เดือนหลังเพาะเมล็ด

ภาพที่ 5 การดูแลต้นต่ออ่อนอาโวคาโดที่ทำการต่อกิ่งแล้ว

ฉลองชัย แบบประเสริฐ, ชวสรรค์ เครือคำ และวีรพันธ์ กันแก้ว. (2556). คู่มือบันทึกลักษณะประจำพันธุ์อาโวคาโด. เชียงใหม่: มูลนิธิโครงการหลวง. 57 น.

งานพัฒนาและส่งเสริมการผลิตไม้ผล มูลนิธิโครงการหลวง และสถาบันวิจัยและพัฒนาพื้นที่สูง (องค์การมหาชน). (2554). การเก็บเกี่ยวและมาตรฐานคุณภาพผลไม้ มูลนิธิโครงการหลวง. เชียงใหม่: มูลนิธิโครงการหลวง. 54 น.